

महाराष्ट्र राज्य सांखिकी गोषवारा

**STATISTICAL ABSTRACT
OF
MAHARASHTRA STATE**

1987-88

अर्थ व सांखिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई¹
DIRECTORATE OF ECONOMICS & STATISTICS
GOVERNMENT OF MAHARASHTRA
BOMBAY

Government Press Nagpur

1993

[Price Rs. 150.00]

RY

महाराष्ट्र राज्य सांख्यिकी गोषवारा

STATISTICAL ABSTRACT
OF
MAHARASHTRA STATE

1987-88

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई^१
DIRECTORATE OF ECONOMICS AND STATISTICS
GOVERNMENT OF MAHARASHTRA
BOMBAY

प्रतावना

राज्य सांखिकी गोषवारा हे प्रकाशन १९८७-८८ या वर्षांकिता इंग्रजी व मराठी असा दोनही मायांतून तयार करण्यात आले असून हा या मालिकेतील तेविसावा अंक आहे. या प्रकाशनात महाराष्ट्र राज्यातील आर्थिक व सामाजिक बाबीवरील माहिती शक्यतो १९८७-८८ या वर्षांकिता देण्यात आली आहे. जेव्हे १९८७-८८ ची माहिती उपलब्ध नाही तेथे अद्यावत उपलब्ध माहिती देण्यात आली आहे.

२. केंद्रीय सांखिकी संघटना, नवी दिल्ली यांनी राज्य सांखिकी गोषवारा संबंधात केलेल्या शिकारगीनुसार या प्रकाशनाच्या स्वरूपात १९८२-८३ व १९८३-८४ या एकांकित अंकांपासून काही थोडे बदल करण्यात आले आहेत. पूर्वीच्या अंकातील तवर्त्यांचा संदर्भ लक्षात येण्यासाठी या अंकातील तक्रांथ्या करांकःपुढे पूर्वीच्या अंकातील तक्रांथ्यांवरै करांक कंसात दर्शविले आहेत.

३. या शिवाय या प्रकाशनामध्ये महाराष्ट्र राज्याच्या एका नकाशाचा समावेश करण्यात आला आहे.

४. महाराष्ट्र राज्य व त्यातील जिल्हांतील सामाजिक व आर्थिक बाबींचा अभ्यास करू इच्छिण्यांना हे प्रकाशन संदर्भ प्रेय म्हणून उपयुक्त होईल असी आशा आहे.

५. राज्य शासन, केंद्र शासन, स्थानिक संस्था आणि इतर संस्थांची निरनिराळी खाती व कार्यालये यांनी आवश्यक ती माहिती प्रकाशनाच्या या तेविसाव्या अंकात समाविष्ट करण्यासाठी दिली त्यांचा या सहकार्यदौल सो आधारी आहे.

मुंद्रई:

दिनांक ऑगस्ट, १९९१०.

अ. कृ. कागलकर,

अर्थ व सांखिकी संचालन, मुंद्रई.

P R E F A C E

The Statistical Abstract for the year 1987-88 (both in Marathi and in English) is the twenty-third in the series. It gives data on socio-economic characteristics of the State as far as possible for the year 1987-88 and for the latest year when information for 1987-88 is not available.

2. From the issue of 1982-83 and 1983-84 (combined) the form of this publication is some what modified so as to take account the recommendations of the Central Statistical Organisation, New Delhi in preparation of State Statistical Abstracts. For facilitating reference to the tables in the previous issue the serial numbers of the tables as given in the previous issue are also given in the bracket after the serial numbers of the tables in the present publication.
3. A map of Maharashtra State has been included in this issue.
4. It is hoped that this publication will be found useful as a reference book by those interested in studying the socio-economic aspects of Maharashtra and its districts.
5. I am thankful to the different departments and offices of the State Government, Government of India, Local Bodies and other organisations for their co-operation in supplying requisite data for inclusion in this publication.

Bombay :
Dated Aug. 1991.

A. K. Kagalkar,
Director of Economics and
Statistics, Bombay.

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्र. Page No. (3)	Subject (2)
33. सार्वजनिक प्रशासन व निवडणक सांख्यिकी :			
33.1	जिल्हा परिषद्मंडील क्षेत्र, लोकसभा सभासदत्व व उत्पन्न स्वर्चं.	615	Public Administration and Electoral Statistics: Number area, population, membership, income and expenditure of Zilla Parishad.
33.2	जिल्हा परिषदाच्या प्रमुख शीषविळील उत्पन्न.	616	Income of Zilla Parishad by major head.
33.3	जिल्हा परिषदाच्या प्रमुख शीषविळील स्वर्चं.	617	Expenditure of Zilla Parishad by major head.
33.4	जिल्हगांतील ग्रामपंचायती व पंचायत समिती यांची संख्या.	618	Number of Panchayats and Panchayat Samities by District.
33.5	लोकसभेची व विधान सभेची मतदार संख्या.	619	Number of electors for Lok Sabha and Vidhan Sabha.
33.6	लोकसभा व विधान सभेच्यांनी जिल्हावार एकूण जागा.	620	Number of Lok Sabha and Vidhan Sabha seats by district.
33.7	विधानसभा १९८५ च्या निवडणकीत झालेले मतदान, मतांचे रोकडा प्रमाण व पक्षानुसार जिकलेल्या जागा.	621	Election to the Vidhan Sabha; 1985 votes polled, percentage of votes polled and seats won according to parties.
33.8	लोकसभा १९८४ व विधानसभा १९८५ मधील निवडणकीत झालेले मतदान.	626	No. of votes polled in the latest Lok Sabha 1984 and Vidhan Sabha Elections of 1985.
33.9	भारतातील विधान सभा व लोकसभेच्या जागा ग्रामपंचायतीचे उत्पन्न व स्वर्चं.	627	Number of Lok Sabha and Vidhan Sabha seats in India.
33.10	34. संकीर्ण :	628	Income and expenditure of Village Panchayats.
33.11	नगरपरिषदा आणि महानगरपालिका यांचे उत्पन्न.	630	Income of Municipal Councils and Corporations.
33.12	नगरपरिषदा आणि महानगरपालिका यांचा स्वर्चं.	642	Expenditure of Municipal Councils and Corporations.
Miscellaneous :			
34.1	रेडक्रॉस संस्थांची जिल्हानिहाय शाखा, सभासद व प्रथमोपचार स्वयंसेवक संस्था.	654	Red-cross branches, their membership and first aid posts by district.
34.2	रेडक्रॉस संस्थाचे जिल्हावार उत्पन्न व स्वर्चं.	655	Income and expenditure of Red-cross Societies by district.
34.3	महाराष्ट्रातील विश्रामघासे, विश्राम घूमे व कक्ष संख्या.	656	Number of rest houses and Dak Bungalows by district.
34.4	बिगर शेतकी आस्थापनांची संख्या व त्यातील रोजगार.	657	Number of non-agricultural Establishments and Employment.
34.5	मुंबई सावकार नियंत्रण कायदा, १९४६ खाली दिलेल्या अनुजाप्तीची जिल्हावार संख्या.	658	Number of licences granted in each district under the Bombay Money-Lenders Act, 1946.
34.6	जिल्हावार अनुजाप्तीधारक सावकारांच्या व्यवहारांची माहिती.	659	Transactions of licensed money-lenders in each district.
34.7	भारतीय रिजिस्ट्र्ह बैंकेसंबंधी आर्थिक आकडेवारी.	660	Financial statistics relating to the Reserve Bank of India.
34.8	नोंद केलेल्या दस्तऐवजांची संख्या व वरेत व हस्तांतरित केलेल्या मिळकतीचे मूल्य.	662	Number and description of registered documents and value of Property transferred.
34.9	महाराष्ट्र राज्यातील नोंदलेल्या विवाहांची संख्या.	664	Number of marriages registered in the State of Maharashtra.

महाराष्ट्रातील जिल्हांच्या पुनर्रचनेविषयी टिप्पणी

जिल्हांच्या पुनर्रचनेमुळे आणि जिल्हांच्या नोवातील वदलामुळे खालील वदल क्झाले आहेत :—

- (१) कुलावा जिल्हाचे नाव १ मे १९८१ पासून वदलून “रायगड” असे ठेवण्यात आले आहे.
 - (२) त्यावेळच्या रत्नागिरी, कोल्हापूर, औरंगाबाद व परभणी या जिल्हांची पुनर्रचना करून “सिंधुदुर्ग” व “जालना” हे दोन नवे जिल्हे दिनांक १ मे १९८१ पासून करण्यात आले आहेत.
 - (३) त्यावेळच्या उस्मानाबाद, सौलापूर, बीड व चंद्रपूर या जिल्हांची पुनर्रचना करून “लातूर” व “गडचिरोली” हे नवे जिल्हे अनुक्रमे दिनांक १६ ऑगस्ट १९८२ व दिनांक २६ ऑगस्ट १९८२ पासून करण्यात आले आहेत.
- नवनिर्मित जिल्हांची आकडेवारी संदर्भात उपलब्ध असल्यास ती या पुस्तिकेत वेगळी दाखविण्यात आलेली आहे.

Note on reorganisation of Districts in Maharashtra

The following changes have been effected on account of reorganisation of the districts and change in name of districts :—

- (1) The name of Kulaba district is changed to “ Raigad ” district with effect from 1st May 1981.
- (2) Two new districts “ Sindhudurg ” and “ Jalna ” have been created, with effect from 1st May 1981, by reorganising then existing districts of Ratnagiri, Kolhapur, Aurangabad and Parbhani.
- (3) Two new districts, “ Latur ” and “ Gadchiroli ” have been created, respectively with effect from 16th August 1982 and 26th August 1982, by reorganising then existing districts of Osmanabad, Solapur, Beed and Chandrapur.

The data for the newly created districts if readily available, is reported separately in this issue.

सारांश तदे

०.५. सारांशविषयक तत्त्वात काही महत्वाच्या विषयावरील माहिती दिलेली आहे. ह्यातील माहिती १९६०-६१ ह्या वर्षासाठी त्यानंतर संदर्भ वर्षाप्रमाणे अंतराने देण्यात आली आहे.

*निवडक निर्देशांक

०.६. आर्थिक आणि सामाजिक बाबीवरील १९८७-८८ चे काही महत्वाचे निर्देशांक ह्या अंकात देण्यात आले आहेत. निर्देशांक काढताना संबंधित वर्षाची अंदाजित लोकसंख्या पायाभूत घेण्यात आलेली आहे. परंतु जेव्हा विशिष्ट बाबीत (उदा. कामगार, शहरी लोकसंख्या) असी अंदाजित लोकसंख्या उपलब्ध नसेल त्यावेळी त्याकरिता १९७१—१९८१ च्या संबंधित लोकसंख्येचा चपेग करण्यात आला आहे.

०.७. यापुढे सांख्यिकीय माहितीचे विषयवार तत्त्वे दिले आहेत. या तत्त्वात जिल्हावार माहिती दिलेली आहे. केन्द्रीय सांख्यिकीय संघटनेने सुचवृत्त्याप्रमाणे विषयाची व त्याखालील तत्त्वांची मांडणी केली असल्यामुळे ही मांडणी या आदीच्या सांख्यिकी गोषवान्यातील मांडणीपेक्षा भिन्न आहे. त्यामुळे तत्त्वांचे क्रमांकही बदलेले आहेत. पूर्वीच्या गोषवान्यातील तत्त्वांशी संदर्भ पाहणे सोयीचे जावे म्हणून तत्त्वांच्या नवीन क्रमांकानंतर कंसात त्याच तत्त्वांचे ज्ञुने क्रमांक दिले आहेत.

SUMMARY TABLES

०.५. Summary tables of some important topics have been presented here. The data are presented in the form of series for 1960-61 and thereafter at an interval of five years till the year reference.

SELECTED INDICATORS

०.६. Districtwise selected economic and social indicators mainly for the years 1987-88 have been presented in this issue. Base population is, in all cases, taken to be the estimated population for 1987-88 except where the particular population estimate such as workers, urban population etc., was not available for the year. In such cases 1971-1981 population characteristic was used.

०.७. Statistical tables on various subjects are presented thereafter. Districtwise data are depicted in these tables. The tables are grouped under various subjects and are arranged as per recommendations made by the Central Statistical Organisation. The presentation of subjects is slightly different from that in earlier State Statistical Abstracts and hence table numbers are also changed. With a view to facilitating reference to tables in earlier Abstract, old table numbers are given in brackets after new table numbers.